

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.410.1.6.2025

**Pani
Jolanta Janerka
Dyrektor
Ośrodek Integracji i Pomocy
Społecznej w Ozimku
ul. ks. Jana Dzierżona 4B
46-040 Ozimek**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. – wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na zadanie z zakresu administracji rządowej dotyczące wypłaty bonu energetycznego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ośrodek Integracji i Pomocy Społecznej w Ozimku, ul. ks. Jana Dzierżona 4B; 46-040 Ozimek
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jolanta Janerka, Dyrektor Ośrodka Integracji i Pomocy Społecznej, od 26 lutego 2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Ocena wykorzystania dotacji celowej z budżetu państwa na zadanie z zakresu administracji rządowej dotyczące wypłaty bonu energetycznego
Okres objęty kontrolą	Rok 2024 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2024. W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2021-2023 okres kontroli obejmuje również te lata
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontroler	Celina Augustyn, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/11/2025 z 8 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 1)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli Celem kontroli było dokonanie oceny pod względem legalności, rzetelności i gospodarności wykorzystania przez Gminę Ozimek – Ośrodek Integracji i Pomocy Społecznej w Ozimku² dotacji celowej z budżetu państwa przekazanej z części 85/16 – *Województwo opolskie* budżetu państwa na realizację zadania z zakresu administracji rządowej dotyczącego wypłaty bonu energetycznego.

Zakres kontroli Podstawą sformułowania oceny wymienionego wyżej obszaru były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- szczegółowe badanie próby wniosków o wypłatę bonu energetycznego w zakresie terminowości i rzetelności ich rozpatrywania,
- weryfikacja wypłat bonu energetycznego,
- analiza prawidłowości i terminowości sporządzenia rozliczenia otrzymanej dotacji na wypłatę bonu energetycznego.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego*.

III. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Realizowane w Gminie Ozimek zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej obejmowało – zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 2024 r. o bonie energetycznym oraz o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia cen energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła systemowego⁴ – wypłatę bonu energetycznego, poprzedzoną weryfikacją ogółem 650 złożonych wniosków o przyznanie tego świadczenia. Burmistrz Ozimka powierzył prowadzenie postępowań w sprawach wypłaty bonu energetycznego jednostce kontrolowanej.

Zakres oraz sposób przeprowadzenia weryfikacji wniosków przez jednostkę kontrolowaną określały w szczególności przepisy ustawy o bonie energetycznym – podejmowane przez pracowników Ośrodka działania były właściwe i ukierunkowane na rzetelną weryfikację otrzymanych wniosków. Efektem pozytywnie rozpatrzonych wniosków było przyznanie wsparcia w łącznej kwocie 200 779,61 zł. Szczegółowym badaniem obejmującym sprawdzenie prawidłowości dokonanej w OliPS weryfikacji wniosków i prowadzonych postępowań administracyjnych została objęta kwota 24 076,70 zł wypłacona na podstawie 40 wniosków kwalifikujących się do przyznania wsparcia, a ponadto zbadano 10 spraw zakończonych odmową przyznania ww. świadczenia. Stwierdzona w tym zakresie nieprawidłowość miała jednostkowy charakter i dotyczyła braku weryfikacji wniosku w terminie określonym w art. 4 ust. 5 ustawy o bonie energetycznym, przy jednoczesnym braku powiadomienia strony o przyczynie niezłatwienia sprawy w terminie i wyznaczenia nowego terminu na podstawie art. 36 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁵.

² Dalej: Ośrodek lub OliPS.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. poz. 859, ze zm.; dalej: ustawa o bonie energetycznym.

⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 572.

Sposób wykorzystania i rozliczenia otrzymanej w kwocie 253 219 zł dotacji celowej był zgodny z wymogami wynikającymi z ustawy o bonie energetycznym oraz z wytycznymi Wojewody Opolskiego – dysponenta tych środków, a sprawozdanie z wykorzystania dotacji zostało terminowo przekazane do Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na zadanie z zakresu administracji rządowej dotyczące wypłaty bonu energetycznego

Opis stanu faktycznego

1. W okresie od 1 sierpnia do 30 września 2024 r. złożono 650 wniosków o wypłatę bonu energetycznego, z których w 43 przypadkach wnioskowano o świadczenie podwyższone (dotyczące gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem ogrzewania była energia elektryczna). Po 30 września 2024 r. do jednostki kontrolowanej nie wpływały już wnioski w sprawie przyznania świadczenia – ostatni wniosek został wniesiony 30 września 2024 r. w formie elektronicznej (poprzez usługę mObywatel) po godzinach pracy Urzędu Gminy i Miasta Ozimek.

(akta kontroli str. 121-138a, 381-384, 588-591, 593-594)

2. Spośród 650 wniosków, które wpłynęły w okresie od 1 sierpnia do 30 września 2024 r., według stanu na 31 grudnia 2024 r.:

- 505 wniosków zostało rozpatrzonych pozytywnie⁶,
- 90 spraw zakończono decyzją o odmowie przyznania świadczenia⁷,
- 55 wniosków nie zakończyło się rozstrzygnięciem w 2024 r., w tym 38 wniosków pozostawiono bez rozpoznania, a 17 wniosków rozpatrzonych zostało po 31 grudnia 2024 r.⁸, co zostało opisane w pkt 5 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 138a, 593-594)

Spośród 505 wniosków zakończonych przyznaniem świadczenia, 417 rozpatrzono w terminie do 60 dni⁹, tj. zgodnie z wymogiem wynikającym z art. 4 ust. 5 ustawy o bonie energetycznym. W odniesieniu do 90 odmów wystąpił jeden przypadek¹⁰ wydania stosownej decyzji administracyjnej w terminie do 60 dni od złożenia wniosku.

(akta kontroli str. 121-138a, 371-372, 381-384, 525-527, 541-543, 593-594)

3. Powyżej 60 dni procedowanych było łącznie 176 wniosków, w tym 87 zakończonych informacją o przyznaniu świadczenia oraz 89 zakończonych decyzją odmowną. Ww. wnioski dotyczyły w 165 przypadkach przyznania świadczenia na podstawie art. 2 ust. 7 ustawy o bonie energetycznym (tj. w podstawowej wysokości), a w 11 przypadkach – przyznania świadczenia na

⁶ Z łącznej liczby 520 wniosków, które wpłynęły do 30 września 2024 r.

⁷ Oprócz 90 spraw rozpatrzonych do końca 2024 r. – po 1 stycznia 2025 r. wydano dwie decyzje odmowne.

⁸ Sprawy oznaczone jako: 459.557.2024; 459.573.2024; 459.577.2024; 459.563.2024; 459.571.2024; 459.566.2024; 459.597.2024; 459.594.2024.; 459.641.2024; 459.579.2024; 459.587.2024; 459.599.2024; 459.600.2024; 459.585.2024; 459.590.2024; 459.598.2024; 459.601.2024.

⁹ Pozostałe 88 – po upływie 60 dni.

¹⁰ Sprawa 459.483.2024.

podstawie art. 2 ust. 8 ww. ustawy (tj. w kwocie podwyższonej z uwagi na wykorzystywanie energii elektrycznej jako głównego źródła ogrzewania).

Z ogółu 87 spraw procedowanych powyżej 60 dni i zakończonych przyznaniem świadczenia, rozstrzyganie wniosków w okresie do 31 grudnia 2024 r. trwało najkrócej 36 dni¹¹ a najdłużej 96 dni¹². W wyniku badania próby¹³ stwierdzono, że spośród 40 spraw załatwionych pozytywnie, w 16 przypadkach¹⁴ (40% tych spraw), postępowania trwały od 63 dni¹⁵ do 96 dni¹⁶, licząc od wniesienia wniosku do informacji o przyznaniu bonu energetycznego). W ww. przypadkach organ każdorazowo informował wnioskodawców o niezałatwieniu sprawy w terminie, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia.

(akta kontroli str. 121-138a, 176-258)

W pierwszych dwóch miesiącach realizacji zadania (tj. w sierpniu i we wrześniu 2024 r.) nie doszło do przekazania przez Wojewodę Opolskiego jako dysponenta części 85/16 – *Województwo opolskie* budżetu państwa dotacji celowej na realizację zadania objętego kontrolą.

Jak wyjaśniła kierownik Działu Świadczeń Socjalnych OliPS, brak środków na wypłatę świadczenia nie miał wpływu na przebieg realizacji zadania.

(akta kontroli str. 115, 541-544, 552)

W przypadku 89 spośród 90 odmów, decyzje zostały wydane po upływie 60 dni od otrzymania wniosku a postępowania trwały od 63 do 131 dni, przy czym w trzech przypadkach¹⁷ – według stanu na 31 grudnia 2024 r. – sprawy pozostawały w toku, co miało związek z brakiem odpowiedzi organu emerytalno-rentowego na temat wysokości dodatkowych rocznych świadczeń emerytalno-rentowych, których to danych nie można było pozyskać z wykorzystaniem systemu AMAZIS.

Przyczyny niedochowania terminu wskazanego w art. 4 ust. 5 ustawy o bonie energetycznym wynikały w szczególności z:

a/ oczekiwania na odpowiedzi z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego lub Referatu Drogownictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy i Miasta Ozimek (74 sprawy);

b/ stwierdzonych w trakcie weryfikacji wniosku istotnych braków lub błędów, które powodowały konieczność wezwania wnioskodawców (34 sprawy).

Nie wystąpiły przypadki spraw, w których jednostka kontrolowana wstrzymała się z rozpatrzeniem wniosku ze względu na brak środków na wypłatę bonu energetycznego.

Kierownik jednostki kontrolowanej wskazała również na potrzebę zachowania wymogu procedury administracyjnej (w tym oczekiwanie na podjęcie pisma przez adresata i respektowanie określonego w tym piśmie czasu na udzielenie

¹¹ Sprawa 459.102.2024 (z próby 10 wniosków z okresu 1-10 sierpnia 2024 r.).

¹² Sprawa 459.409.2024.

¹³ W tym 10 decyzji odmownych oraz 40 rozstrzygnięć pozytywnych (w tym 11 wniosków złożonych w pierwszej dekadzie sierpnia 2024 r. oraz 17 przypadków wnioskowania o podwyższone świadczenie).

¹⁴ Dotyczy spraw: 459.144.2024, 459.519.2024, 459.531.2024, 459.634.2024, 459.629.2024, 459.591.2024, 459.564.2024, 459.580.2024, 459.585.2024, 459.69.2024, 459.566.2024, 459.484.2024, 459.480.2024, 459.409.2024, 459.116.2024, 459.485.2024.

¹⁵ Sprawa 459.144.2024.

¹⁶ Sprawa 459.409.2024.

¹⁷ Sprawy: 459.577.2024; 459.571.2024; 459.599.2024.

odpowiedzi lub na osobiste stawiennictwo) jako przyczynę przedłużających się postępowań administracyjnych, w szczególności zakończonych odmową przyznania świadczenia.

(akta kontroli str. 139-141a, 142-153, 541-551)

Uzupełnienie lub korekta wniosku poprzez osobiste stawiennictwo wnioskodawcy było wymagane przez organ przede wszystkim ze względu na potrzebę potwierdzenia wysokości świadczeń emerytalnych uzyskiwanych z zagranicy, przychodów z prowadzenia gospodarstwa rolnego albo wysokości alimentów (do zapłaty których zobowiązany był członek gospodarstwa domowego lub do otrzymania których uprawniony był wskazany we wniosku członek gospodarstwa domowego), co każdorazowo wpływało na wysokość ustalanego przez organ dochodu gospodarstwa domowego. Wezwania do osobistego stawiennictwa kierowane były na podstawie art. 4 ust. 12 ustawy o bonie energetycznym w związku z art. 24a ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych¹⁸, z zastosowaniem 14 dniowego terminu na stawiennictwo pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpoznania.

(akta kontroli str. 122-138a, 381-384, 548-552, 556-572, 593-594)

W wyniku badania ww. próby stwierdzono, że w przypadku 10 spraw zakończonych wydaniem decyzji odmownej, dziewięć postępowań trwało od 63¹⁹ do 131 dni²⁰. Tylko w przypadku najdłużej trwającego postępowania, strona nie została poinformowana o niezataśnieniu sprawy w terminie, co opisane zostało w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 121-138a, 176-258)

4. Z łącznej liczby 650 wniosków o wypłatę bonu energetycznego, 38 z nich pozostawiono bez rozpoznania – największą część (25 przypadków) stanowiły wnioski, w których strona nie zastosowała się do wezwania organu skierowanego w trybie art. 4 ust. 12 ustawy o bonie energetycznym w związku z art. 24a ustawy o świadczeniach rodzinnych. Szczegółowemu badaniu poddano 100% pozostawionych bez rozpoznania spraw.

Wezwania do stawiennictwa kierowane były we wszystkich 25 przypadkach na piśmie i wskazywały taką samą przyczynę wezwania, tj. konieczność poprawienia lub korekty wniosku. W części wezwań organ wskazywał na konieczność przedłożenia konkretnych dokumentów lub oświadczeń, takich jak:

- a/ orzeczenia sądu określające wysokość alimentów na rzecz osób w rodzinie,
- b/ decyzji o przyznaniu stypendium w okresie odbywania szkolenia lub stażu, na który został skierowany członek gospodarstwa domowego przez Urząd Pracy,
- c/ decyzji organu emerytalno-rentowego potwierdzającej świadczenie z zagranicy,
- d/ zaświadczenia od komornika o wysokości wyegzekwowanych alimentów w 2023 r.

Ze względu na brak reakcji strony na wezwania (w tym w związku z brakiem odbioru korespondencji) pozostały one bez rozpoznania.

(akta kontroli str. 341-364, 593-594)

¹⁸ Dz. U. z 2024 r. poz. 323, ze zm.

¹⁹ Sprawa 459.483.2024.

²⁰ Sprawa 459.125.2024.

W pozostałych 13 przypadkach o pozostawieniu wniosków bez rozpatrzenia zdecydowały inne przyczyny niż brak reakcji strony na wezwanie. Przyczyny te obejmowały:

- a/ zgon wnioskodawców (w dwóch przypadkach²¹), co skutkowało umorzeniem postępowania w trybie art. 105 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego,
- b/ przekazanie wniosku według właściwości (w jednym przypadku),
- c/ odmowę wszczęcia postępowania (w jednym przypadku) spowodowaną stwierdzeniem uprzedniego złożenia wniosku przez tą samą osobę,
- d/ wycofanie podwójnie złożonych wniosków przez wnioskodawców (w pozostałych dziewięciu przypadkach).

(akta kontroli str. 344-364)

5. Sprawozdanie z rozliczenia dotacji celowej z budżetu państwa obejmowało 505 gospodarstw domowych, którym przyznano świadczenie. Dane o złożonych wnioskach (w tym również o 17 wnioskach nierozpatrzonych do 31 grudnia 2024 r.) wynikały z programu ORION, tj. z ewidencji służącej do obsługi wniosków o bon energetyczny.

Przeprowadzone badanie 17 wniosków, które nie zostały rozpatrzone do 31 grudnia 2024 r., wskazywało na niezależną od organu przyczynę takiego stanu, tj. oczekiwanie od 28 listopada 2024 r. do stycznia 2025 r. na dane o wysokości dodatkowych świadczeń emerytalno-rentowych.

(akta kontroli str. 156-258, 371-378, 523-527, 646-681)

6. Według stanu na 31 stycznia 2025 r. bez rozpatrzenia pozostawały dwa wnioski²², a ich procedowanie zakończono 11 lutego 2025 r. odmową przyznania świadczenia. Badanie obu tych spraw wykazało, że organ emerytalno-rentowy udzielił odpowiedzi o wysokości dodatkowego świadczenia 23 stycznia 2025 r., tj. po upływie niemal dwóch miesięcy od otrzymania wniosku o udostępnienie informacji (28 listopada 2024 r.), po czym jednostka kontrolowana 27 stycznia 2025 r. zawiadomiła w trybie art. 10 Kodeksu postępowania administracyjnego wnioskodawców o zakończeniu postępowania oraz o możliwości zapoznania się z zebranymi materiałami, wyznaczając nowy termin załatwienia sprawy na 27 lutego 2025 r. W ww. przypadkach poinformowano strony o niezakończonym w terminie, zgodnie z art. 36 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego.

(akta kontroli str. 508-527, 535-540, 593-594)

7. Spośród 505 wniosków zakończonych wydaniem w 2024 r. informacji o przyznaniu bonu energetycznego, siedmiodniowy termin na wypłatę środków – poprzedzony zatwierdzeniem listy wypłat – dotrzymany został w 246 sprawach²³, przy czym 227 z nich dotyczyło świadczenia w wysokości podstawowej, a 19 spraw – w wysokości podwyższonej.

W 259 sprawach po pozytywnym rozstrzygnięciu wniosku i wygenerowaniu informacji przekroczone ww. termin na wypłatę świadczenia, co zostało opisane w pkt 12 wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 387-396, 553-555, 593-594)

²¹ Sprawy: 459.644.2024, 459.450.2024.

²² Sprawy 459.599.2024 oraz 459.577.2024.

²³ Badanie terminowości wypłat obejmowało 100% wniosków złożonych do 30 września 2024 r.

8. W przypadku 15 wniosków rozpatrzonych pozytywnie po 31 grudnia 2024 r. – do dnia zakończenia kontroli²⁴ nie wypłacono wnioskodawcom bonu energetycznego ze względu na zakończenie roku budżetowego i brak środków. Burmistrz Ozimka 23 stycznia 2025 r. wystąpił do Wojewody Opolskiego o wypłatę środków z rezerwy celowej na sfinansowanie wypłaty bonu energetycznego w kwocie łącznej 6 474 zł (z uwzględnieniem kosztów obsługi zadania, o których mowa w art. 6 ust. 1 ustawy o bonie energetycznym). Z uwagi na wytyczne Wojewody Opolskiego otrzymane 24 stycznia 2025 r. ponowny wniosek o przekazanie środków skierowano do Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego 4 lutego 2025 r.

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych środki z rezerwy celowej na pokrycie zobowiązań Skarbu Państwa nie wpłynęły na rachunek Gminy Ozimek.

(akta kontroli str. 379-380, 593-594)

9. Szczegółową analizą terminowości oraz prawidłowości prowadzonych w kontrolowanej jednostce postępowań mających na celu weryfikację wniosków objęto 50 spraw²⁵.

Przeprowadzona analiza wykazała, że postępowania były prowadzone zgodnie z wymogami wynikającymi z art. 4 ust. 2 ustawy o bonie energetycznym, tj. przy wykorzystaniu danych zgromadzonych w rejestrze PESEL, danych o wykorzystywanym źródle/źródłach ogrzewania zgromadzonych w programie ORION²⁶, a także poprzez wykorzystanie informacji, które posiadał OliPS na temat wnioskodawcy, jego sytuacji rodzinnej i dochodowej (w związku z przyznawaniem innych świadczeń finansowych). Uzyskanie danych dotyczących spełnienia lub niespełnienia kryterium dochodowego uprawniającego do wsparcia zapewniał program AMAZIS²⁷, który umożliwiał pobranie danych o składkach na ubezpieczenie zdrowotne, jak też dokumentów złożonych dla celów podatkowych.

(akta kontroli str. 155-296, 261-292, 515-516, 556-556c, 573-585, 597-618)

Badanie przeprowadzone na ww. próbie 50 dokumentacji spraw wykazało, że w 26 z nich przekroczony został termin 60 dni, o którym mowa w art. 4 ust. 5 ustawy o bonie energetycznym. W 16 przypadkach podjęcie pierwszej czynności mającej na celu weryfikację informacji o gospodarstwie domowym poprzez Portal Informacyjno-Usługowy *Emp@tia* następowało po upływie co najmniej 30 dni od złożenia wniosku. Jednostka kontrolowana wywiązywała się z obowiązku wynikającego z art. 36 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego poza jednym przypadkiem, który został opisany w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 156-256, 259-296, 317-327)

Przy wykorzystaniu Portalu Informacyjno-Usługowego *Emp@tia* każdy z wniosków objętych szczegółowym badaniem został zweryfikowany pod kątem liczby osób w gospodarstwie domowym oraz spełnienia kryterium

²⁴ Stan na 17 lutego 2025 r.

²⁵ W tym 10 decyzji odmownych oraz 40 rozstrzygnięć pozytywnych (w tym 11 wniosków złożonych w pierwszej dekadzie sierpnia 2024 r. oraz 17 przypadków wnioskowania o podwyższone świadczenie).

²⁶ Poprzez odpowiednie zasilenie programu bazą deklaracji Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB).

²⁷ Z wykorzystaniem Portalu Informacyjno-Usługowego *Emp@tia*.

dochodowego²⁸. Weryfikacja pod kątem głównego źródła ciepła następowała na podstawie danych w programie ORION, a pomocniczo przy wsparciu służb Urzędu Gminy i Miasta w Ozimku, do których Ośrodek trzykrotnie w okresie od 25 października 2024 r. do 26 listopada 2024 r. zwrócił się o udostępnienie informacji ze zbioru danych osobowych w celu ustalenia zgłoszonego lub wpisanego do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków głównego źródła ogrzewania.

W sprawie zakresu informacji z CEEB przekazanego do programu ORION Burmistrz Ozimka wyjaśnił²⁹ (...) *zasilenie programu ORION danymi z bazy CEEB dokonane zostało zgodnie z Instrukcją obsługi wniosku o przyznanie bonu energetycznego. Baza danych CEEB pozwala na wygenerowanie raportu zawierającego informacje na temat złożonych deklaracji źródła ogrzewania, bowiem program ORION wyposażony został w funkcję importu ww. raportu oraz weryfikację wniosku, czy dla danego adresu źródła ogrzewania została złożona stosowna deklaracja.*

(akta kontroli str. 156-256, 365-370, 597-618)

Jak wyjaśniła Dyrektor Ośrodka, udostępnione z CEEB dane nie zawierały przyporządkowania adresu instalacji źródeł ogrzewania do osoby³⁰, dlatego też pracownik OliPS musiał w trakcie rozpatrywania wniosku dokonać weryfikacji poprzez porównanie adresu zamieszkania wskazanego przez wnioskodawcę z adresem instalacji źródeł ogrzewania. Powyższe wyjaśnienia potwierdzała również treść *Instrukcji Obsługi do programu ORION – dodatki elektryczne*, z której wynikało, że *wczytane do programu deklaracje będą wykorzystywane i wyświetlane użytkownikowi podczas wprowadzania danych na wniosku*³¹.

W przypadku 23 wniosków z powodu braku możliwości uzyskania z ww. programu danych dotyczących adresu instalacji źródła ogrzewania i połączenia go z adresem zamieszkania wnioskodawcy jednostka kontrolowana wystąpiła do Urzędu Miasta i Gminy w Ozimku o udostępnienie niezbędnych danych.

Podejmowanie czynności weryfikacyjnych odzwierciedlały zapisy w metrykach każdej prowadzonej sprawy.

(akta kontroli str. 139-141a, 365-370, 545-547, 597-618, 650-680)

10. Gmina Ozimek wystąpiła do Wojewody Opolskiego³² o przekazanie dotacji celowej na sfinansowanie wypłat bonu, a następnie złożyła korektę tego wniosku w terminach wynikających z art. 5 ust. 2-5 ustawy o bonie energetycznym.

Wniosek z 14 sierpnia 2024 r. przekazany poprzez Centralną Aplikację Statystyczną, dotyczący zapotrzebowania na wypłatę świadczenia w wysokości 90 200 zł³³, został następnie 9 września 2024 r.³⁴ gruntownie skorygowany w następstwie pisma Wojewody Opolskiego z 6 września 2024 r.³⁵ co do możliwości dokonania korekt i ponownego przesłania zapotrzebowania na wypłatę świadczenia. W Ośrodku przeprowadzono aktualizację liczby

²⁸ Baza E-Podatki oraz informacja o wpłaconych składkach na ubezpieczenie zdrowotne.

²⁹ W trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

³⁰ W programie ORION nie znajdowały się dane osobowe właściciela nieruchomości.

³¹ Rozdział 6 *Współpraca z CEEB*.

³² Stosownie do wytycznych Wojewody Opolskiego przekazanych pismem znak PS.II.3146.43.1.2024.MK z 7 sierpnia 2024 r.

³³ Do kwoty tej dodano dodatkowo 3%, tj. 2 706 zł jako koszty obsługi zadania.

³⁴ Termin wyznaczony w piśmie Wojewody Opolskiego znak PS.II.3146.43.2.2024.MK z 6 września 2024 r. (wpływ do Ośrodka: 9 września 2024 r.).

³⁵ Pismo PS.II.3146.43.2.2024.MK z 6 września 2024 r.

gospodarstw domowych (ze 192 do 435) i uwzględniono podwyższoną wysokość świadczenia w przypadku 47 gospodarstw domowych (pierwotnie przewidywano podwyższenie wartości bonu w 24 przypadkach).

W związku z aktualizacją ww. danych, kwota zapotrzebowania na wypłaty wyniosła ostatecznie 197 300 zł (a wraz z kosztami obsługi zadania zapotrzebowanie wyniosło 203 219 zł). Środki z tytułu dotacji wpłynęły na rachunek Ośrodka w dwóch transzach: a/ 15 października 2024 r. w kwocie 154 000 zł oraz b/ 6 listopada 2024 r. w kwocie 48 719 zł.

Po upływie trzech miesięcy realizacji zadania, tj. 4 listopada 2024 r., Burmistrz Ozimka wystąpił do Wojewody Opolskiego o zwiększenie planu finansowego dotacji celowej w dziale 852 *Pomoc społeczna* w rozdziale 85215 *Dodatki mieszkaniowe* o kwotę 50 000 zł – całość wnioskowanej kwoty została przekazana 18 listopada 2024 r.

Zgodnie z wyjaśnieniem Dyrektora Ośrodka *uzasadnieniem dla zwiększenia planu finansowego była obawa, iż zaplanowane środki będą niewystarczające. Jak wskazała Dyrektorka Ośrodka od momentu złożenia korekty (tj. 9 września 2024 r.) do 30 września 2024 r. zostało przyjętych 200 wniosków. Założono, że wnioski te będą pozytywnie rozpatrzone (...) nadto należy nadmienić, iż był to ostatni moment na wystąpienie o zwiększenie środków z uwagi na zbliżający się koniec roku.*

(akta kontroli str. 95-118a, 619-620)

Przyjęty w kontrolowanej jednostce sposób szacowania zapotrzebowania na środki finansowe niezbędne do realizacji zadania był racjonalny. Kierownik Działu Świadczeń Socjalnych wyjaśniła: *Na dzień szacowania wysokości zapotrzebowania decydowała liczba złożonych wniosków, tj. 192 wnioski. Założono, że każdy złożony wniosek będzie pozytywny (...). Analogicznie szacowano wysokości zapotrzebowania na wypłatę świadczenia bon energetyczny – Korekta (...) decydowała liczba złożonych na dzień szacowania wniosków, tj. 435 wnioski na dzień sporządzenia Korekty.*

(akta kontroli str. 541-544)

Z uwagi na treść przepisu art. 5 ust. 5 ustawy o bonie energetycznym, zgodnie z którym dotacje celowe są przekazywane w miesięcznych ratach, biorąc pod uwagę brak środków na wypłaty świadczeń w sierpniu 2024 r. i we wrześniu 2024 r., kontrolowana jednostka kierowała zapytania telefoniczne do osoby prowadzącej sprawę w Opolskim Urzędzie Wojewódzkim w celu ustalenia terminu przekazania dotacji celowej. Kierownik Działu Świadczeń Socjalnych wyjaśniła, że nie uzyskała wskazania konkretnej daty przekazania środków, jednak nie sporządziła notatki z przeprowadzonych rozmów.

(akta kontroli str. 528-534, 552)

Z informacji przekazanej przez Wojewodę Opolskiego w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK wynikało, że dotacja nie wpłynęła w sierpniu i wrześniu 2024 r., ponieważ Wojewoda Opolski nie posiadał środków w budżecie na ten cel. Jak wyjaśnił Wojewoda Opolski, *dopiero 11 października 2024 r. budżet w części 85/16 – Województwo opolskie został zwiększony z rezerwy celowej budżetu państwa poz. 10 na podstawie decyzji Ministra Finansów. Na tej podstawie zwiększono plan dotacji celowej na 2024 r. dla gmin województwa opolskiego. Środki finansowe zostały przekazane niezwłocznie na rachunek bankowy Gminy Ozimek, tj. 15 października 2024 r.*

(akta kontroli str. 632-645)

Kwota dotacji przyznana Gminie Ozimek decyzją Wojewody Opolskiego wyniosła 253 219 zł, z której na wypłatę bonu energetycznego wydatkowano 200 779 zł. Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o bonie energetycznym kontrolowana jednostka prawidłowo uwzględniła koszty wypłacania ww. świadczenia w wysokości 3% łącznej kwoty dotacji wypłaconych w Gminie Ozimek – kwota 6 023 zł została wydatkowana w następujący sposób:

a/ na wypłatę nagród dla trzech pracowników realizujących zadanie – 3 133 zł netto;

b/ na usługi pocztowe³⁶ – 2 300 zł.

Kwota 48 416 zł, która podlegała zwrotowi w związku z niewykorzystaniem całości otrzymanej dotacji, przechowywana była na oprocentowanym rachunku bankowym.

(akta kontroli str. 109-118a, 371-372, 430-435)

12. W 259 rozstrzygniętych pozytywnie sprawach o przyznanie bonu energetycznego (w tym w 245 sprawach, w których świadczenie przyznano w wysokości podstawowej i w 14, w których przyznano świadczenie w wartości podwyższonej), po zakończonej weryfikacji wniosku i przyznaniu świadczenia³⁷, nie dokonano wypłaty przez okres od ośmiu do 42 dni³⁸ - ze względu na brak zasilenia rachunku bankowego OliPS środkami z dotacji³⁹, o które Gmina Ozimek wystąpiła do Wojewody Opolskiego 14 sierpnia 2024 r.

Z przyczyn niezwiązanych z brakiem środków na rachunku bankowym kontrolowana jednostka dokonała wypłat po upływie 7 dni łącznie w 14 sprawach rozstrzygniętych do 31 grudnia 2024 r. Zatwierdzenia listy wypłat dokonywano w terminach od ośmiu do dziewięciu dni od daty wygenerowania z programu ORION informacji o przyznaniu świadczenia, co wynikało z przyjętej organizacji pracy i realizacji wypłat czterokrotnie w październiku i listopadzie oraz dwukrotnie w grudniu.

(akta kontroli str. 139-140, 141b-153, 557-572, 593-594)

13. Burmistrz Ozimka terminowo, zgodnie z wymogiem wynikającym z art. 6 ust. 2 ustawy o bonie energetycznym, przedstawił rozliczenie dotacji Wojewodzie Opolskiemu. Dokument *Sprawozdanie z wykorzystania dotacji z budżetu państwa przeznaczonej na wypłatę bonu energetycznego za okres od 1 lipca 2024 r. do 31 grudnia 2024 r.* za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej przekazano 27 stycznia 2025 r.

Sprawozdanie – oprócz rozliczenia finansowego – zawierało również dane o liczbie gospodarstw domowych, które otrzymały bon energetyczny wraz z informacją o liczbie korzystających z podwyższonego świadczenia i łączną kwotą wypłaconych świadczeń (w podziale na gospodarstwa jednoosobowe i wieloosobowe oraz w zależności od głównego źródła ogrzewania w tych gospodarstwach).

(akta kontroli str. 371-373)

Przed przekazaniem ww. sprawozdania do zatwierdzenia Burmistrzowi Ozimka, dane do rozliczenia zostały wygenerowane przez kierownika Działu Świadczeń

³⁶ Analityka konta 852-85215-4300-100-10 *Dodatki mieszkaniowe – zakup usług pozostałych*.

³⁷ Tj. wygenerowanie w systemie AMAZIS zdarzenia – Informacja o przyznaniu bonu energetycznego.

³⁸ Sprawa, w której najwcześniej wygenerowano informację, tj. 10 września 2024 r.

³⁹ Pierwsza transza dotacji wpłynęła na rachunek Gminy Ozimek (a następnie na rachunek Ośrodka Integracji i Pomocy Społecznej) 15 października 2024 r.

Socjalnych z programu ORION, a następnie uzupełnione o dane z Centralnej Aplikacji Statystycznej w obszarze *Pomoc społeczna*.

Dane wykazane w sprawozdaniu odpowiadały liczbie 505 gospodarstw domowych objętych wnioskami złożonymi przez osoby, które figurowały na listach wypłat zatwierdzonych w programie ORION.

Łączna kwota dokonanych wypłat wyniosła 200 779,61 zł i była zgodna z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej jednostki⁴⁰. Zwrot niewykorzystanej kwoty dotacji (tj. 46 416 zł) nastąpił w dwóch transzach: a/ 5 grudnia 2024 r. – zwrot 30 000 zł i b/ 31 grudnia 2024 r. – zwrot 16 416 zł.

(akta kontroli str.115-117a, 371-373, 387-422)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Pomimo braku zakończenia sprawy 459.125.2024⁴¹ w terminie 60 dni wynikającym z art. 4 ust. 5 ustawy o bonie energetycznym, tj. do dnia 7 października 2024 r., kontrolowana jednostka nie wskazała wnioskodawcy na piśmie przyczyny niezakończenia sprawy w terminie i nie wyznaczyła nowego terminu jej załatwienia. Stanowiło to naruszenie obowiązku wynikającego z art. 36 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Decyzja odmowna w tej sprawie została wydana dopiero 17 grudnia 2024 r.

(akta kontroli str. 155, 166-167, 317-318)

Kierownik jednostki kontrolowanej wyjaśniła: (...) *wnioskodawca stawiał się w Ośrodku 18 października 2024 r. dokonując uzupełnienia i poprawki złożonego wniosku i oświadczenia. Jak wskazała Dyrektor Ośrodka: organ przyjął, że powyższa data jest datą prawidłowego złożenia wniosku, uprzednio braki wniosku uniemożliwiały ustalenie dochodu w jakikolwiek sposób (...) wobec powyższego przyjmując, że wniosek został prawidłowo złożony 18.10.2024 r. to zakończono postępowanie decyzją z 17 grudnia 2024 r.*

(akta kontroli str. 317-327)

Przyczyną zaniechania przedłużenia postępowania było błędne przyjęcie w kontrolowanej jednostce, że rozpoczęcie biegu terminu nastąpiło z dniem stawiennictwa wnioskodawcy w OliPS i poprawienia przez niego wniosku. Najwyższa Izba Kontroli zwraca ponadto uwagę, że kontrolowana jednostka wystosowała pismo do strony wzywające do osobistego stawiennictwa na jeden dzień przed upływem 60 dniowego terminu.

(akta kontroli str. 166-167, 317-327)

V. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

⁴⁰ Analityka konta 85215 *Rozliczenie wydatków budżetowych – zadania zlecone*.

⁴¹ Sprawa poddana szczegółowemu badaniu w próbie 10 spraw zakończonych odmową przyznania bonu energetycznego.

Wnioski Najwyższa Izba Kontroli wnosi o zapewnienie informowania wnioskodawców o każdym przypadku niezłatwienia sprawy w terminie wraz ze wskazaniem przyczyny zwłoki, wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy oraz pouczeniem o prawie do wniesienia ponaglenia.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje *prawo zgłoszenia* na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 12 marca 2025 r.

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Opolu

Dyrektor

Arkadiusz Kuglarz

p. o. Dyrektora

Kontroler

Celina Augustyn

główny specjalista kontroli
państwowej

/podpisano elektronicznie/

/podpisano elektronicznie/